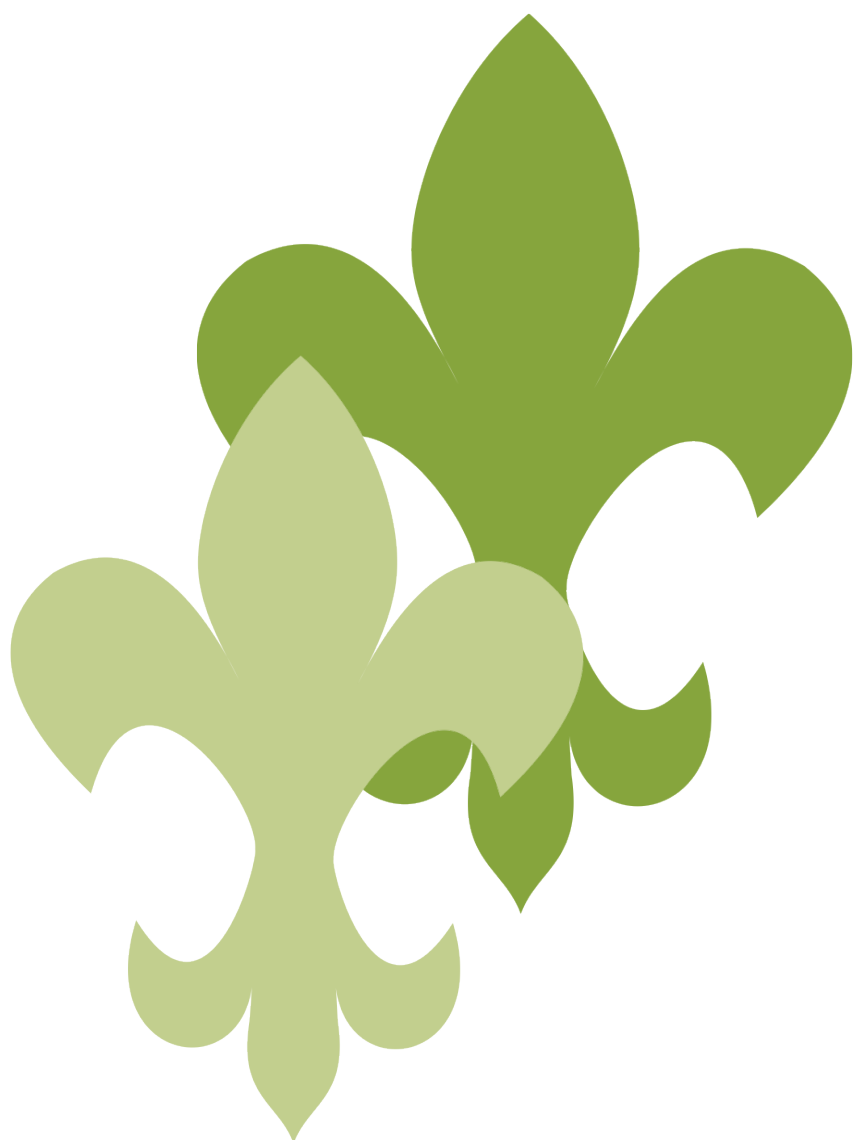

**Związek
Harcerstwa
Polskiego**

KAMYK NA SZAŃCU

„KAMYK NA SZAŃCU”

Propozycja programowa GK ZHP dot. druha Aleksandra Kamińskiego,
opracowana z okazji 110 rocznicy urodzin autora Kamieni na Szaniec
oraz 35 rocznicy śmierci.

Redakcja: hm. Emilia Kulczyk

Autorzy:

hm. Lucyna Czechowska, hm. Emilia Kulczyk

Redakcja:

hm. Emilia Kulczyk

Opracowanie graficzne:

pwd. Sonia Róża Stach

© Związek Harcerstwa Polskiego - Główna Kwatera
00-490 Warszawa, ul. Marii Konopnickiej 6
e- mail: inspiracje@zhp.pl
www.propozycje.zhp.pl

Wstęp

Druhny i Druhowie!

W tym roku przypada wiele rocznic związanych z hm. Aleksandrem Kamińskim oraz bohaterami, o których pisał w swoich książkach. To m.in. 110 rocznica urodzin i 35 rocznica śmierci druha Kamyka, 70 rocznica śmierci Alka, Rudego i Zośki, 70 rocznica Akcji pod Arsenalem.

Warto więc poświęcić w tym roku choć jedną zbiórkę na to, by lepiej poznać postać autora „Kamieni na szaniec” i chłopców, o których pisał. Spróbować się sprawdzić - czy dzisiaj tak jak dawniej oni, my potrafimy pracować nad sobą, znamy topografię miejscowości, w której mieszkamy, potrafimy być takimi przyjaciółmi?

W tym materiale znajdziecie kilka pomysłów, które można wykorzystać na zbiórkach, informacje o Kamyku oraz linki do innych materiałów, które możecie znaleźć na stronie propozycje.zhp.pl, które mogą być dla was również inspiracją.

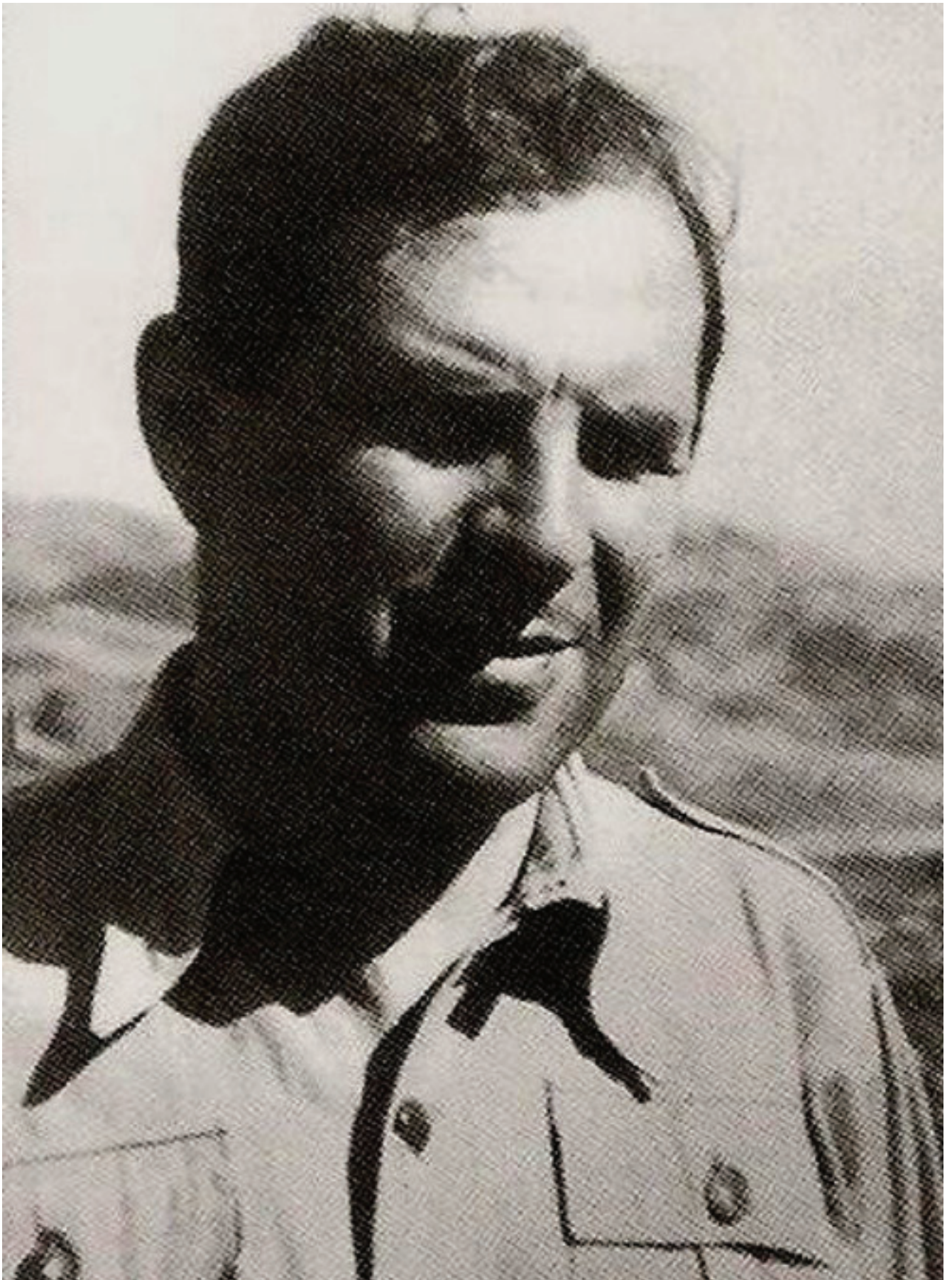
Nie bójcie się dyskusji z harcerzami o ich postawie i dzisiejszych wzorcach i przyjaźniach.

Pamiętajcie też, że historia nie musi być nudna.

Czuwaj!

hm. Emilia Kulczyk

O Aleksandrze Kamińskim

„Nie w tym wart jest człowiek,
co przemyślał i przeżył,
ale co zrobił dobrego dla świata”

Dzieciństwo „Kamyka” nie było łatwe. Miał niespełna dwanaście lat, gdy zmarł mu ojciec. Zaraz po skończeniu czteroletniej szkoły elementarnej musiał Olek rozpocząć pracę zarobkową (jako goniec w banku). Było to trudniejsze niż się może wydawać – Aleksander Kamiński urodził się 28 stycznia 1903 roku, więc gdy miał dwanaście lat, trwała I wojna światowa i o zarobek wcale nie było łatwo. Naukę podjął ponownie jako szesnastolatek, najpierw w Kijowie, gdzie mieszkał prawie od urodzenia. Szkołę średnią skończył już w Polsce – w Warszawie. Studiował na Uniwersytecie Warszawskim – był z wykształcenia historykiem. Po studiach pracował jako wychowawca w bursie, będąc jednocześnie drużynowym 6 Warszawskiej Drużyny Harcerzy im. gen. J.H. Dąbrowskiego i komendantem Chorągwi Mazowieckiej. Harcerzem został już wcześniej – w Humaniu na Ukrainie pełnił funkcję drużynowego.

Pracę harcerską przerwało powołanie Aleksandra Kamińskiego do wojska. Armia mu nie służyła. Zaziębił się podczas ćwiczeń, dostał zapalenia płuc, z którego wywiązały się początki gruźlicy. Ta choroba dręczyła go jeszcze przez wiele lat. Wkrótce po wyjściu z wojska poślubił koleżankę ze studiów, jednocześnie harcmistrzynię z Głównej Kwatery Żeńskiej – Janinę Sokołowską.

Głównym dziełem Kamińskiego w okresie międzywojennym był ruch zuchowy, obejmujący gromady chłopców w wieku od 8 do 11 lat. Kamiński został kierownikiem wydziału zuchowego w Głównej Kwaterze Harcerzy. Początkowo próbował przeszczepiać na polski grunt zasady wilcze rodem z Anglii. Potem jednak postanowił zbudować polski ruch zuchowy od podstaw.

Zabawa prowadzona przez samych chłopców. Radosna, porywająca zabawa, w której nabiera się dobrych przyzwyczajeń. Oto, czym jest ruch zuchowy („Książka wodza zuchów”).

Kiedy naczelnictwo ZHP zaczęło odczuwać potrzebę kształcenia instruktorów zuchowych, powołana została szkoła w Nierodzimiu. Jej komendantem został oczywiście A. Kamiński. Nowatorskimi metodami pracy zuchowej zainteresowali się także instruktorzy skautowi.

W 1934 r. Kamiński poprowadził kurs, w którym wzięli udział instruktorzy z siedmiu państw.

Wiele dobrego zrobił też druż Kamiński podejmując działalność na rzecz harcerskich drużyn powstających wśród mniejszości narodowych. Warto pamiętać, że w okresie przedwojennym problem mniejszości narodowych w Polsce miał dużo większy wymiar niż obecnie.

Od pierwszych dni II wojny światowej Kamiński działał w konspiracji. Już w listopadzie 1939 roku wyszedł pierwszy numer „Biuletynu Informacyjnego” – pisma, którego został redaktorem. „Biuletyn” ukazywał się nieprzerwanie co tydzień,

aż do wybuchu Powstania Warszawskiego (podczas powstania jako dziennik). Także podczas wojny ukazały się „Kamienie na szaniec”. Działalność konspiracyjna Kamińskiego nie uszła uwagi okupantów. Był poszukiwany. Cudem udało mu się ująć przed gestapo.

Po wojnie zaczął pracę na Uniwersytecie Łódzkim, jako asystent w katedrze pedagogiki społecznej. Jednocześnie był wiceprzewodniczącym ZHP (1945–48). Rok 1949 przyniósł radykalne zmiany w działalności harcerstwa, co spowodowało, że Kamiński musiał zrezygnować z pełnionej funkcji i wystąpić ze Związku. Sytuacja w Polsce w 1956 roku umożliwiła mu powrót do działalności harcerskiej. W latach 1956–58 był przewodniczącym Naczelnej Rady Harcerskiej.

Przez całe życie Kamiński był bardzo czynnym człowiekiem. Dużo pisał, prowadził wykłady i zajęcia na uniwersytecie, aktywnie działał w Związku Nauczycielstwa Polskiego. W swoim do-robku pozostawił blisko trzysta prac.

Gdy zmarł – 15 marca 1978 roku – w ostatniej drodze towarzyszyły mu tysiące ludzi w różnym wieku, harcerze, studenci, współpracownicy – wszyscy ci, dla których był wzorem działania i życia. Pochowano go na cmentarzu wojskowym w Warszawie.

Fragment: Aleksander Kamiński Bohater Chorągwi Łódzkiej ZHP, Wydawnictwo WING, Łódź 1998

Kalendarium Aleksandra Kamińskiego

1903r. - 28 stycznia w Warszawie urodził się Aleksander Kamiński

1906r. - wyjeżdża z matką, po śmierci ojca, do Kijowa, uczęszcza do czteroletniej rosyjskiej szkoły elementarnej, jednocześnie pracuje zarobkowo

1919r. - kontynuuje naukę w szkole średniej w Humanu

1921r. - powraca do kraju, uczęszcza do gimnazjum w Warszawie

1923r. - rozpoczyna studia na Uniwersytecie Warszawskim

1928r. - kończy studia, uzyskuje dyplom magistra filozofii w zakresie historii

1928 - 1932r. - pisze artykuły do „Płomyczka”, „Na Tropie”, „Iskier”, rodzi się idea zuchowa

1933 - 1934r. - pełni funkcje kierownika Szkoły Instruktorów Zuchowych w Nierodzimiu. Powstaje „Książka wodza zuchów”

1935r. - obejmuje kierownictwo Centralnej Szkoły Instruktorów w Górkach Wielkich. Wydaje „Krąg Rady”

1939 - 1945r. - w pierwszych dniach wojny powraca do Warszawy. Jest członkiem Komendy Harcerskiego pogotowia Wojennego, tworzy wraz z Florianem Marciniakiem podziemne harcerstwo – Szare Szeregi, pełni służbę w AK (szef Biura Informacji i Propagandy), wydaje

„Biuletyn Informacyjny”, powołuje do życia i kieruje organizacją małego sabotażu (Wawer), rodzą się konspiracyjne wydawnictwa „Wielka Gra”, „Przewodnik”, „Kamienie na szaniec”

1945r. - rozpoczyna prace na Uniwersytecie Łódzkim, jednocześnie pełni funkcje wiceprzewodniczącego ZHP

1948r. - po obronie pracy „Nauczanie i wychowanie metodą harcerską” uzyskuje tytuł doktora filozofii. Nadal pracuje naukowo i pełni funkcję wiceprzewodniczącego ZHP

1950r. - zostaje odsunięty od pracy na Uniwersytecie Łódzkim i od pracy w organizacji

1951 - 1956r. - poświęcił się pracy nad badaniem kultury Jadźwingów

1957 - 1959r. - powraca do pracy pedagogicznej i instruktorskiej. Kontynuuje badania nad związkami młodzieży, samorządem młodzieżowym oraz problematyką studencką, koncentruje swoją pracę na społeczno – wychowawczej problematyce czasu wolnego. Pełni funkcje przewodniczącego Rady Naczelnej ZHP.

1959r. - habilituje się na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego z zakresu pedagogiki społecznej, w oparciu o pracę: „Prehistoria polskich związków młodzieżowych”

1960r. - otrzymuje naukowy stopień docenta

1962r. - obejmuje kierownictwo katedrę pedagogiki społecznej na Uniwersytecie Łódzkim

1969r. - uchwałą Rady Państwa otrzymuje tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych

1978r. - 15 marca, umiera w Warszawie

1981r. - pośmiertnie otrzymuje Nagrodę Miasta Łodzi za całokształt twórczości literackiej.

2008r. - 22 lutego, w Dniu Myśli Braterskiej, podczas uroczystości związanych z objęciem Honorowym Protektoratem 5 organizacji harcerskich., Prezydent RP Lech Kaczyński odznaczył pośmiertnie Aleksandra Kamińskiego Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

2008r. – 28 maja na Wydziale Nauki o Wychowaniu zostaje odsłonięta tablica pamiątkowa poświęcona Aleksandrowi Kamińskiemu

Pomnik w Parku Staromiejskim w Łodzi odsłoniła córka Aleksandra Kamińskiego – prof. Ewa Rzetelska-Feleszko w dniu 24 września 2005.

Autor rzeźby – profesor łódzkiej ASP Kazimierz Karpiński.

Opracował p.w.d. Andrzej Wojnarowski na podstawie biuletynu Chorągwi Łódzkiej ZHP „Aleksander Kamiński Bohater Chorągwi Łódzkiej ZHP” pod redakcją Macieja Bechtolda. Wydawnictwo „Wing” Łódź 1998r. przy współpracy z hm. Krzysztofem Jakubcem.

Co mówił Kamyk?

1. Być wychowawcą – znaczy: dawać, służyć, pomagać, inspirować (...).

Źródło: Barbara Wachowicz, *Kamyk na szancku – opowieść o druhu Aleksandrze Kamińskim*, Wydawnictwo Rytm; ISBN 83-88794-68-X.

2. Dużo marzę. I znów o Niej, o tej Białej, Ukochanej Najjaśniejszej Polsce. Pamiętam, jak przed laty myślałem o Tobie. Byłaś mi Ideą, Prawdą, Sprawiedliwością. Pamiętam, jak łzy szczęścia kapały mi z oczu, gdyś wstała z grobu... Marzyłem o Tobie! Bo nie dość jest myśleć i chcieć o Polsce i dla Polski. Trzeba samemu reprezentować Polskę!

3. Harcerstwo jest organizacją nastawioną nie na „żądanie” od społeczeństwa, ale na „dawanie” społeczeństwu, służenie mu.

4. Jeśli harcerstwo chce nadal żyć i pełnić swoją funkcję, to musi samo zdobyć się na próbę odnalezienia własnego oblicza w dzisiejszym polskim życiu. Harcerska postawa powinna być postawą pozytywnego dążenia do zmian na lepsze... Dążeniem naszym jest, aby harcerstwo było organizacją samorządną, kierowaną przez władze wyłonione z wyborów, aby ZHP harmonizując swe prace z ideałami i potrzebami nowej Polski, dokonywał tego w ścisłym związku z tradycją skautingu i harcerstwa...

Opis: w czerwcu 1946 (jako członek Tymczasowej Naczelnej Rady Harcerskiej), na konferencji instruktorskiej w Osowcu.

5. Jeżeli mam swe życzenia przekazać młodym dni dzisiejszych – tym, którzy mnie rozumieją – to nade wszystko życzę, by coraz silniej odczuwali smak „dawania”, a coraz słabiej – smak „brania”. „Dawania” bliskim i dalekim, znanym i nieznanym, żyjącym i tym, którzy żyć będą kiedyś. W „dawaniu” bowiem rośnie prawdziwa radość życia.

Źródło: Edward Karasiński, Ryszarda Czerniachowska, Profesor Aleksander Kamiński, Tom 67, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 2002.

6. Moja rola nie polega na tym, żebym miał możliwie ściśle odtwarzać tysiączne fakty, lecz na czym innym: ja jeden tylko jestem w stanie powiedzieć o Waszych batalionach jedną prawdę najważniejszą, prawdę o imponderabiliach zrosniętych z Waszymi batalionami. Proszę mi wierzyć, że ta prawda jest najważniejsza i ona powinna przede wszystkim przetrwać i o niej społeczeństwo polskie powinno przede wszystkim wiedzieć.

Opis: w 1956 roku o pracy nad dziejami batalionów harcerskich.

7. Nie w tym jest wart człowiek, co przemyślał i co przeżył, ale co zrobił dobrego na świecie. Bądźmy dzielni na co dzień. Dzielność jest fundamentem charakteru.

8. Posłuchajcie opowiadania o ludziach, którzy w tych niesamowitych latach potrafili żyć pełnią życia, których czyny i rozmach wycisnęły piętno na stolicy oraz rozeszły się echem po kraju, którzy w życie potrafili wcielić wspaniałe ideały: Braterstwo i Służbę.

Źródło: *Kamienie na szaniec*

9. Polska Walcząca – to krąg szerszy: to zarówno ludzie podziemni, jak i liczne masy całego walczącego Narodu. W walce jest dziś drukarz tajnej drukarni i młody chłopak wiejski wywieziony do Niemiec na roboty, i matka jedyne go syna męczzonego w kaźni obozowej; w walce jest łączniczka niosąca pocztę i chłop zamojski niszczonego w dziki sposób; w walce jest uczestnik akcji bojowej, w walce jest wreszcie żona rezerwisty w niewoli, która bohater-sko zмага się o byt swoich dzieci. Polska walcząca – to my wszyscy.

Źródło: O służbie i o zasłudze „Biuletyn Informacyjny”, wrzesień 1943; cyt. za: Barbara Wachowicz, Kamyk na szancku – opowieść o druhu Aleksandrze Kamińskim, op. cit., s. 222.

10. Rozejrzyjcie się wokół siebie: Czyż tylko złoto nosi wysoko głowę? Czyż nie dostrzegacie przejawów zwycięstwa dobra?...

11. Staraj się być odważnym, silnym, prawdomównym, sprytnym, zręcznym – jednym słowem staraj się być dzielnym. Po to – żeby być dla wszystkich pożytecznym. Żeby z tobą było wszystkim dobrze.

12. Walczymy o Polskę sprawiedliwości społecznej i dobrobytu najszerzych mas (...) O Polskę, która podniesie stopę życiową najbiedniejszych i obniży niesprawiedliwie wysokie zyski warstw dotąd uprzywilejowanych. O Polskę, która szanując w rozsądnych granicach własność prywatną – wyzwoli kraj z bezsensu kapitalizmu i uspołeczni wielkie warsztaty pracy. (...) Polski ideał sprawiedliwości społecznej jest przeciwieństwem sowiecko-komunistycznej nędzy, w której niewolnicze życie pędzi chłop i robotnik rosyjski. Walczymy o Polskę wielką kulturalnie, to znaczy o upowszechnienie i uspołecznienie kultury w Polsce. W oparciu o znośne warunki materialne dążyć będziemy do zapewnienia wszystkim polskim rodzinom odpowiednich mieszkań (...) A w tych ludzkich mieszkaniach musimy zapewnić wszystkim rodzinom nie tylko samo życie, lecz także życie kulturalne, udostępniając najszerzym warstwom cały dorobek kultury duchowej i materialnej.

Źródło: O jaką Polskę walczymy? (1943)

13. Wolę swoją wykuję, zmuszę się do bezwzględnej pracowitości i karności! Zduszę ambicję, przerobię siebie na ideał harcerza!

Źródło: Andrzej Janowski, Być dzielnym i umieć się różnić. Szkice o Aleksandrze Kamińskim, Warszawa 1992, PWN, s. 48.

14. Współczesna dzielność musi być przeniknięta panowaniem nad sobą i męstwem, rozważą i sprawiedliwością.

15. Wychowanie nie poparte miłością do wychowanka jest bez wartości. Biada wychowawcy, który przyszedł do dzieci z chłodnym sercem. To jego tyczy się starożytne przysłowie o przekleństwie wychowywania cudzych dzieci. O człowieku, który przyszedł do dzieci z miłością – Chrystus mówi, że jest błogosławiony.

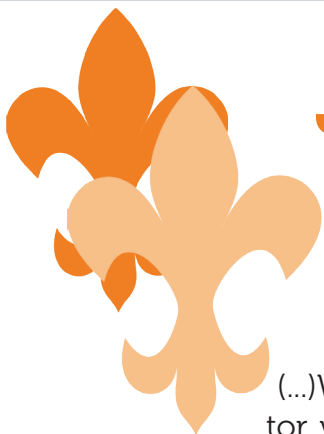
Początek listopada 1939 roku. Rozpacz i beznadzieja wśród świeżych ruin miasta. Żadnych uśmiechów na ustach, wzrok stara się nie dostrzec wrogich mundurów, myśl krąży wokół widma głodu, zimna, straszliwej klęski.

Na murach Warszawy rozplakatowano setki tysięcy wielkich żółtych płacht, na których niemiecki gubernator Frank ogłaszał o ostatecznym zlikwidowaniu Państwa Polskiego. Starałem się szybko je wymijać.

Naraz dostrzegam, że przechodnie uśmiechają się. Na wielkiej, żółtej płachcie, na czarnym, obcym gotyku liter – zdanie: „Marszałek Piłsudski powiedziałby” A my was w d... mamy”.

Kontrast między beznadzieją położenia politycznego a niefrasobliwością dowcipu nalepki był tak wielki, że ani się spostrzegłem, jak idąc ulicą zacząłem energiczniej stawiać kroki i coś gwizdać. A gdy mijałem groźnie maszerujący batalion piechoty – do taktu niemieckich kroków uporczywie wracał refren nalepki: „A my was w d... mamy!”.

Skąd pomysł na organizację Wawer?

Jak wspominają „Kamyka” ci, którym dane było z Nim współpracować

(...)W czasie od 1.10.1935 r. - 31.11.1937 r. pracowałem jako nauczyciel-instruktor w Szkole Instruktorów Zuchowych w Nierodzimiu na Śląsku Cieszyńskim. Komendantem tej Szkoły był druha harcmistrz Aleksander Kamiński. który w tym czasie pełnił także funkcję kierownika Wydziału Kształcenia Starszyny w Głównej Kwaterze ZHP.

(...) Po przybyciu na miejsce zameldowałem się bardzo poważnie, służbowo, Komendantowi druhowi Aleksandrowi Kamińskiemu. Ten przywitał mnie bardzo serdecznie, uścisnął, kazał spocząć, „bo tu nie wojsko” powiedział i bardzo życzliwie uśmiechnął się. Ten czarujący uśmiech i badawczy, a zarazem ujmujący wzrok towarzyszyły Mu zawsze. Takiego pamiętam Go przez całe życie. Spotykaliśmy się bardzo często do wybuchu wojny. Następnie w Turawie na Opolszczyźnie w sierpniu 1946 roku na II CAS-ie oraz w latach 1957-1959. W tym okresie druha Kamiński pełnił funkcję Przewodniczącego Prezydium Naczelnej Rady Harcerskiej.

Zawsze zwracał się do mnie per „druhu Stefku”. W jego otoczeniu panowała atmosfera braterstwa, życzliwości, zaufania i przyjaźni, w której wszyscy czuli się dobrze.

Lubił kwiaty, które, jak mówił, stwarzają radosny nastrój i pogodę w całym otoczeniu. Był tytanem pracy i wzorem pracowitości dla całego otoczenia. Prowadził zajęcia z kursantami, czytał, pisał. Tworzył wtedy „Książkę wodza zuchów”, „Krąg Rady”, pisywał artykuły do prasy harcerskiej, organizował konferencje, spotkania, dyskusje itp.

Często uczestniczył w kominkach zuchowych i przeprowadzał praktyczną realizację swoich nowych pomysłów gier i zabaw.

(...) Pewnego razu po zajęciach z zuchami zauważył nieporządek w „zbrojowni” i „majsterkowni”. Poprosił mnie do siebie i rzekł: „Druhu Stefku, czy na zbiorce «giermków» wyginęli wszyscy rycerze? Bo stan pomieszczeń zdaje się świadczyć, że nikt żywy po zbiorce nie został”. Zawstydzilem się bardzo i odtąd niezwykle uważnie dbałem o wzorowy porządek w tych pomieszczeniach. Był to znów wzór dla mnie, jak przełożony rozmawia z podwładnymi współpracownikami.

(...) Prowadzone eksperymenty pedagogiczne opierał zawsze na naukowych podstawach. Np. badania nad możliwością wprowadzenia koedukacji do ruchu zuchowego przeprowadzane były pod kierunkiem profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, Mysłakowskiego.

Eksperymentowi mikołowskiemu, dotyczącemu wprowadzenia metody zuchowej i harcerskiej do zajęć szkolnych, patronował profesor T. Skałka i profesor S. Hessen, a także kurator dr T. Kupczyński.

hm. Stefan Grobelny

(...) W toku szkolenia, drogą bezpośredniego przykładu, przyjmowaliśmy najlepsze, wypróbowane i sprawdzone na dziesiątkach kursów w Nierodzimiu programy i metody kształtowania nowego typu instruktora. Podbudową ideowo-programową szkolenia były wykłady- gawędy druha „Kamyka”... Od rana do wieczora zajęcia kursowe były przeplatane piosenkami, płasami zachowowymi. Dominowała atmosfera radości życia i zapału.

(...) Zasługą Kamińskiego było uspołecznienie pracy wychowawczej instruktorów zachowowych, uwrażliwienie ich na sytuację dzieci proletariackich i wiejskich. Nieprzypadkowo na koloniach zachowowych w Nierodzimiu i w Górkach Wielkich były dzieci ze środowisk proletariackich, a wśród nich wiele z rodzin bezrobotnych.

hm. Stanisław Chladek

(...) Druh Przewodniczący Rady Naczelnej bardzo lubił rozmawiać, zwłaszcza z dziećmi, z ludźmi młodymi. O sobie jednak mówił niechętnie, bardziej otwarty stawał się dopiero wtedy, gdy dobrze poznał człowieka.

Był urodzonym harcerzem, mówił o harcerstwie, harcerzach, dla harcerzy nie żałował nigdy czasu. Po prostu żył dla organizacji.

Szkoda mi Go było, przychodziłam wcześniej, ogrzewałam pokój, pamiętałam o posiłkach, czasami parzyłam małą kawę. Obdarzałam Go szacunkiem za jego mądrość, taktowne odnośnienie się do ludzi. Był dla mnie autorytetem, wzorem kultury osobistej i patriotyzmu.

druhna Zofia Moczek

(...) Jako przyjaciel domu i lekarz opiekujący się zdrowiem „Kamyka” nie mogę powiedzieć, żebym miał uległego pacjenta. Mając przykre doświadczenia leczenia płuc, był on przeciwny przyjmowaniu większości leków. Wierzył w stosowanie diety, ruchu i fizjoterapii.

(...) W marcu br. wystąpiła żółta czarna mechaniczna. Skierowałam profesor do szpitala wojskowego, gdzie lekarzami byli jego dawni harcerze. Niestety, podejrzenia okazały się słuszne - rak trzustki.

W ostatniej drodze „Kamyka” wzięły udział wielotysięczne tłumy. Ks. Prymas Stefan Wyszyński zaproponował, aby ceremonie odprawić w katedrze św. Jana. Było już jednak za późno, gdyż klepsydry zawiadamiały o mszy: żałobnej w kościółku św. Józefata koło cmentarza komunalnego na Powązkach. Dawny zuch „Kamyka” ks. biskup Kraszewski mówił o ogromnych zasługach zmarłego. Działalność „Kamyka” stanowiła słup milowy w wychowaniu polskiej młodzieży, w wychowaniu społeczeństwa. Stara gwardia harcerska niósł jego trumnę. Pochylały się sztandary wojskowe, harcerskie, kompania honorowa Wojska Polskiego huczała werblami. Szczep Harcerski Szarych Szeregów i malutkie zuchy niósł wieńce i wianki wiosennych kwiatów. Stawił się również Stanisław Broniewski - były Naczelnik Szarych Szeregów, przyjaciel „Kamyka”...

Andrzej Korsak ***

wspomnienia wybrane i opracowane na podstawie materiałów z CAS '82

W różnych okresach życia, twórczej pracy i służby A. Kamińskiego absorbowały różne problemy, choć zawsze podporządkowane nadrzędnemu celowi – „odszukiwaniu w każdym spotkanym człowieku, wychowanku czy współpracowniku jego cechy dobrej, pozytywnej, wartościowej”. To był zarówno cel, jak i kierunek poszukiwań twórczych „Kamyka”.

hm. Jan Rossman

Kilka słów o Kamyku jako „twórcy” zuchów

Aleksander Kamiński opisując całościową koncepcję ruchu zuchowego, sięgał do pierwszych prób tworzenia własnych, polskich rozwiązań oraz do znaczącego dorobku ruchu żeńskiego i wybitnych jego przedstawicielek takich jak trzy Jadwigi Falkowska, Zienkiewiczówna i Zwolakowska. Kiedy opublikowano regulamin gromad wilczęcych dla chłopców w 1924r., ruch żeński miał już za sobą pierwsze kursy (Rydzyń) i konferencje (Spusza, Łódź) instruktorek zuchowych, pierwsze redakcje tekstu Prawa Zucha oraz wymagań gwiazdek i sprawności, by niedługo potem organizować pierwsze kolonie zuchowe. Rok 1926 uznaje się za przełomowy dla żeńskiego ruchu zuchowego. W ruchu zuchowym Organizacji Harcerzy za taki moment A. Kamiński uznaje październik 1931 roku, kiedy to dokonano przekształcenia gromad wilczęcych w zuchowe gromady chłopięce.

Wcześniej „Kamyk” poprowadził nad Wigrami pierwsze kursy dla wodzów gromad – początkowo wilczęcych, a następnie zuchowych. Na nich dojrzała i przyjmowała systemowy kształt zuchowa metoda pracy z chłopcami.

Aleksander Kamiński w 1931 roku tak argumentował dotyczące zmianę nazwy z wilczki na zuchy:

/.../ z jednej strony wilk jest bardzo dobrym i dzielnym zwierzęciem, a z drugiej strony robi różne brzydkie rzeczy. Wilki, jak są głodne, napadają na podróżujących, wilki są krwiożercze, wilki niszczą dobytek ludzki – może to wszystko nie jest ich wina, bo już tak ich Pan Bóg stworzył, ale ludzie w Polsce nie lubią wilków i źle o nich mówią. Matki nawet straszą wilkami niegrzeczne dzieci. Może w innych krajach wilk nie ma takiej złej sławy, jak w Polsce – tam chłopcy mogą się nazywać wilczętami, ale u nas lepiej nie. Słowem: wilczek jest bardzo ładną nazwą, ale jeszcze ładniejszą nazwą jest zuch. Zuch jest starym polskim wyrazem i wszyscy wiedzą, że on oznacza bardzo morowego chłopca. Jak kto wyratuje tonącego z rzeki – to ludzie powiedzą: „zuch”. Jak kto się nie boi wsiąść na wierzgającego konia – to ludzie znów powiedzą „zuch”. Jak się matce ładnie i prędko wybierze popiół z pieca – to matka powie: „zuch”. Jak nauczyciel w klasie spyta, kto rozbił szybę i będzie bardzo cicho, a jeden wstanie błady i powie „ja” – to nauczyciel zamiast zwymyślać powie: „zuch chłopak, nie bał się przyznać”. /.../

W 1931 roku na wspólnej konferencji instruktorek i instruktorów Organizacji Harcerki i Organizacji Harcerzy uzgodniono jednolite rozwiązania programowe i metodyczne (wprowadzono gwiazdki zuchowe) dla dziewcząt i chłopców. W kolejnych latach ukazały się niezwykle cenne prace, autorstwa A. Kamińskiego, prezentujące założenia metodyki zuchowej: „Antek Cwaniak”, „Książka wodza zuchów”, „W kręgu rady”.

Materiały do wykorzystania na zbiórkach

DLA WSZYSTKICH

Happening

Świętujemy 110. urodziny „Kamyka”!

Kiedy?

28 stycznia 2013, cały dzień!

Gdzie?

Cały świat!

Kto to organizuje?

Każdy, kto się zaangażuje!

Jak się przyłączyć?

Jeśli jeszcze nie dołączyliście, dołączcie do wydarzenia na portalu Facebook: „Happening: Świętujemy 110. urodziny Aleksandra Kamińskiego”

1. Przygotujcie powierzchnię, na której możecie coś napisać. Może to być na przykład:

- Kartka
- Plakat
- Transparent
- Miejsce na śniegu
- Mur lub ścianę, którą możecie pomazać
- Tworzywo ludzkie - układacie się na ziemi tak, by razem stworzyć napis
- Nie zapomnijcie o długopisie/markerze/sprayu/czymś do rysowania na śniegu, jeśli jest potrzebne

2. Wpiszcie hasło „dziś 110 urodziny aleksandra kamińskiego” i koniecznie dopiszcie coś od siebie! Np. „Kamyk żyje!”. Wizerunek lilijki lub innego harc-symbolu też nie zaszkodzi.

Liczy się kreatywność. Chodzi o to, by jak najwięcej osób zauważyło akcję - a więc: jeśli macie transparent- rozwińcie go „wśród ludzi”. Możecie też umówić się w parę osób tak, by każdy trzymał swoją kartkę ze swoim napisem.

Super, jeśli zaznaczycie, skąd jesteście! Np. „Kamyk też był obywatelem Kamienia!”, „Szcze-

brzeszyn pozdrawia wszystkich Kamykocholi!"

Uwaga!

Wasza akcja nie musi trwać długo - może trwać minutę, może trwać i godzinę. To zależy od was.

Warto poinformować lokalne media o organizowanym happeningu. Możecie wywiesić plakaty w szkole, zachęcające do włączenia się do akcji czy zrobić ulotki o Kamyku. Pamiętajcie jednak, że jeżeli zdecydujecie się na większą akcję, tzn. **zgromadzenie w miejscu publicznym** (wiecie, że może przyjść przynajmniej kilkadziesiąt obcych ludzi), być może wymaga to odpowiedniego zgłoszenia w urzędzie miasta czy gminy.

Bardzo fajnie, jeśli możecie pokazać się w mundurach.

Nie masz totalnie czasu, by umówić się drużyną czy ze znajomymi na mieście, bo jesteś od rana do nocy w pracy lub akurat przedzieras się przez puszcę amazońską albo jeździsz na nartach? Wystarczy, że po prostu zrobisz zdjęcie swojego „dzieła” i udostępnisz gdzie trzeba (patrz punkt niżej)

3. Udokumentujcie swoją akcję, ale przede wszystkim wasz napis.

Zróbcie zdjęcia, filmy- poproście przechodniów o złożenie życzeń Kamykowi do kamery i sami spróbujcie swoich sił! Czego możemy życzyć Kamykowi? Zastanówcie się. **Macie** proporzec swojego zastępu czy drużyny? Koniecznie pokażcie go w kadrze.

4. Wyślijcie najlepsze zdjęcia z napisem i filmy z akcji na:

urodzinykamyka@gmail.com

lub wrzućcie na stronę akcji urodzinowej Kamyka2013:

www.facebook.com/UrodzinyAlKamyka

Uwaga! Udostępnianie zdjęć i komentarzy na stronach urodzin może być czasowo blokowane ze względów techniczno- organizacyjnych. Postaramy się czuwać nad przejrzystością strony na bieżąco. Cały czas będzie do Waszej dyspozycji e-mail.

Akcja skierowana jest nie tylko do harcerzy. Może w niej wziąć udział każdy. Powiedzcie znajomym!

POWODZENIA!
CZUWAJ!

Zespół „Urodzin Kamyka 2013”

www.facebook.com/UrodzinyAlKamyka

Szczep 155 i 201 WDHiz im. Aleksandra Kamińskiego „Kamyka”, Hufiec Warszawa Mokotów

Pomysł na zajęcia podczas zbiórki zuchowej o Aleksandrze Kamińskim pt. „Leśnicy Cwanego Wodza”

Cele i zamierzenia zbiórki:

Jeśli jeszcze nie dołączyliście, dołączcie do wydarzenia na portalu Facebook: „Happening: Świętujemy 110. urodziny Aleksandra Kamińskiego”

- zapoznanie zuchów z osobą Aleksandra Kamińskiego poprzez zabawę w gromadę
- z jego książki pod tytułem „Antek Cwaniak”.
- zainteresowanie zuchów zawodem leśnika oraz światem przyrody,
- kształtowanie odpowiedniego zachowania się na łonie natury,
- rozwijanie koordynacji ruchowej,
- ćwiczenie zdolności obserwacji oraz pamięci,
- 2 szkatułki
- List od A. Kamińskiego
- Wskazówki Cwanego Wodza
- Dyplomy dla zuchów
- Tekst piosenki
- chustka na oczy

1.	Obrzędowe rozpoczęcie zbiórki oraz zapoznanie gromady
2.	Gawęda informacyjna - 7 min. Gromada dostaje od prowadzącej mały klucz oraz zadanie, aby w promieni 10 kroków znaleźć przedmiot (tajemniczą szkatułkę), do którego ów kluczyk pasuje. Prowadząca otwiera szkatułkę i wyjmuję z niej list od Aleksandra Kamińskiego zaadresowany do zuchów. Drużna odczytuje uroczyście list i zachęca zuchy do podjęcia wyzwania i zostania Leśnikami Cwanego Wodza, (List zawiera 3 zadania: nauczyć się piosenki pt. „Maszerują zuchy lasem” oraz dotrzeć do wyznaczonego w liście miejsca z dalszymi wskazówkami. Po drodze zuchy mają wykonać trzecie zadanie, czyli bacznie obserwować otoczenie).
3.	Nauka piosenki „Maszerują zuchy lasem” / 7 min Prowadząca uczy gromadę piosenki D. Datonia, z książki „Antek Cwaniak” autorstwa A. Kamińskiego, śpiewając jej słowa i pokazując odpowiadające im gesty. Po dwukrotnym, prawidłowym odśpiewaniu piosenki zuchy wyruszają w drogę.

Tekst piosenki „Maszerują zuchy lasem”

Maszeruj ą zuchy lasem,

Słońce w górze lśni Przyśpiewują sobie czasem,

Aby raźniej szli

A pośród drzew, a pośród drzew Rozbrzmiewa ich radosny śpiew! / 2x

4.	Obserwacja podczas drogi do parku /10 min Każda szóstka w drodze do parku ma zwracać uwagę na szczegóły mijanego terenu. Zuchy mają policzyć poszczególne odległości w parokrokach, a także zapamiętać charakterystyczne cechy terenu oraz przechodniów mijanych po drodze. Po dotarciu do miejsca wskazanego w liście Kamińskiego, prowadząca sprawdza, zadając zuchom odpowiednie pytania, która szóstka spisała się najlepiej w obserwacji otaczającego świata.
5.	Wskazówki Cwanego Wodza 7 min W miejscu wyznaczonym przez list Kamińskiego zuchy znajdują kolejną szkatułkę, tym razem ze Wskazówkami Antka Cwaniaka, co do zadań, jakie należy wykonać, aby zostać prawdziwym Leśnikiem. Po przeczytaniu, przez jednego z zuchów, treści listu, gromada odśpiewuje poznaną wcześniej piosenkę (Wskazówki mówią o kolejnych 2 zadaniach: nauczyć się tropienia zwierzyny oraz znaleźć wyznaczone przez Cwanego Wodza przedmioty leśne.)
6.	Tropienie /15 min Gromada siada w kręgu na trawie. W środku siedzi drużynowa z zakrytymi oczami. Prowadząca zbiórkę stoi za kręgiem i po kolei wyznacza kolejne zuchy, które mają za zadanie podkraść się do osoby siedzącej w środku tak cicho, aby zdołać klepnąć ją w ramię, zanim ona wskaże źródło hałasu. Kiedy zuchowi uda się bezszelestnie podejść osobę siedzącą w środku kręgu, wymienia ją i zabawa trwa dalej.
7.	Poszukiwanie leśnych przedmiotów / 10 min Zuchy dostają 5 minut na znalezienie w okolicy 1 leśnego przedmiotu wydającego dźwięk (trawa, szeleszczące liście, łamiące się gałązki itp) oraz 3 różnych liści drzew lub krzewów. Przed wyjściem prowadząca poucza gromadę, jak należy się zachowywać w parku oraz, że liście i przedmioty mają zbierać tylko z tych już leżących na ziemi. Po powrocie z poszukiwań zuchy demonstrują swoje przedmioty i wspólnie z druhnami nazywają przyniesione liście.
8.	Krąg Rady Podsumowanie wszystkich zdań ze zbiórki oraz wspólne zastanowienie się nad cechami dobrego leśnika. Po skończeniu radzenia gromada odśpiewuje piosenkę zbiórkową.
9.	Powrót przed SP i obrzędowe zakończenie zbiórki Po powrocie z parku prowadząca dziękuje zuchom za wspólną zabawę i rozdaje wszystkim dyplomy Leśników Cwanego Wodza. Następuję obrzędowe zakończenie zbiórki i rozejście się do domów.

Drogie Zuchy!

Jeśli czytacie ten list to znaczy, że jakiś bacznym obserwator poczynił waszej gromady uznał, że jesteście gotowi podjąć moje wyzwanie. Kiedy piszę te słowa jestem już wiekowym skautem, ale choć wiele lat minęło od czasu, kiedy zachwyciłem się ruchem zuchowym. Wciąż mam w pamięci te lata wspaniałej zabawy. Szczególnie warte zapamiętania były harce niepowtarzalnej gromady dh. Antka Cwaniakiewicza, która w zdobywaniu sprawności miała sobie równych.

I właśnie po to, aby pamięć ich niezwykłych dokonań nie znikła, zwracam się do wybranych gromad zuchowych naszego kraju, aby zmierzyły się ze swoimi słabościami i zdobyły miano Leśników Cwanego Wódza.

Aby udowodnić sobie i innym, że jesteście gotowi podjąć to wyzwanie musicie wykonać następujące zadania:

1. Nauczcie się śpiewać i pokazywać piosenkę "Maszerują zuchy lasem"
2. Odnajdźcie miejsce ukrycia szkatułki ze Wskazówkami Cwanego Wódza, która znajduje się w pobliskim parku koło dużej żółtej szkoły, przy sośnie oznaczonej szarfą.
3. Podczas drogi obserwujcie baczenie otoczenie. Zwróćcie uwagę szczególnie na mijanych przechodniów oraz charakterystyczne cechy terenu, a także policzcie pokonywanie przez was odległości w parokrokach.

Życzę wam powodzenia w zmaganiach oraz zdobycia miana Leśników Cwanego Wódza, tak jak dwa pokolenia zuchów przed wami.

Czuj!

Aleksander Kamiński

Dzielne zuchy!

Skoro dotarliście aż tutaj, prawidłowo wykonując powierzone wam zadania, znaczy to, że możecie przystąpić do drugiej części próby na Leśnica Cwanego Wodza. W tym liście udzielię wam wskazówek jak zdobyć umiejętności, potrzebne w pracy prawdziwego leśnika.

Po pierwsze, musicie nauczyć się tropić leśną zwierzynę. Ponieważ lasy zamieszkują zwierzęta dzikie i płochliwe nauczcie się poruszać bezszelestnie, aby ich nie przestraszyć. Wykonajcie następujące ćwiczenie; posadźcie jedną osobę na środku kręgu z zawiązanymi oczami i kolejno spróbujcie ją podejść, nie wydając żadnego dźwięku. Jeśli osoba ze środka was usłyszy musicie wrócić na swoje miejsce i w nowej kolejce spróbować jeszcze raz.

Po drugie, dowieźcie się, jakie skarby można znaleźć w lesie. Niech każdy zuch wyruszy na poszukiwanie 1 przedmiotu leśnego (oprócz zwierząt i owadów), który wydaje ciekawy dźwięk oraz 3 różnych liści drzew i krzewów.

Przed rozpoczęciem zadań zaśpiewajcie mi piosenkę dzisiejszej zbiórki, ale tak cichutko, aby nie przeszkadzać gospodarzom tego miejsca.

Ufam, że wiecie jak dobry zuch powinien się zachowywać na łonie natury, a jak mu nie wypada. Powodzenia!

Waj-Czu!
Cwany Wódz

Można się pokusić o zdobycie z zuchami sprawności słoneczko – Wilczek, Mały Powstaniec lub Zawiszak. Przykładowe opisy takich cykli znajdziesz:

<http://zuchy.zhp.pl/cykle-sprawnosciowe.html>

<http://propozycje.zhp.pl/files/program/propozycje/PiPH/Mam%20szczera%20wole/MAM%20SZCZERA%20WOLE%20-%20dla%20zuchow.pdf>

<http://propozycje.zhp.pl/files/program/propozycje/inne/barwy/kamyk.pdf>

Bohaterowie Kamieni na Szaniec

Zapoznanie z sylwetkami głównych bohaterów „Kamieni na szaniec”.

Drużynowa dzieli uczestników zbiórki na 3 grupy, z których każda dostaje cytaty z książki „Kamienie na szaniec” lub zamieszczony poniżej na temat wybranego bohatera: Rudego, Alka lub Zośki. W grupach harcerki i harcerze mają za zadanie streścić dla reszty drużyny swoją postać poprzez narysowanie jej wizerunku (według własnych odczuć po przeczytanych fragmentach) oraz wypisanie głównych cech charakteru danego bohatera.

Prezentacja Rudego, Alka i Zośki przez zastępy.

Po kolei każda grupa zapoznaje pozostałych harcerzy ze swoją postacią pokazując wykonany portret oraz dodając do niego wypis dobrych cech bohatera. Drużynowa podsumowuje prezentacje pokazując uczestnikom rzeczywiste zdjęcia postaci z „Kamieni na szaniec” oraz uzupełniając podane już informacje o ciekawostki z życia oraz dokonania Rudego, Alka i Zośki.

RUDY

Rudy był kruchy i drobny, miał piegowaną twarz i rudawe włosy... Jego światem był świat uczuć i myśli. Tam szukał swojej przygody... Jako dowódca był nadzwyczajny... stał się motorem i skarbnicą pomysłów wychowawczych.

ALEK

Alek był dryblasem. Wysoki, szczupły, o niebieskich oczach i płowej czuprynie. Na wskroś męski, niezłomny w swych decyzjach, które umiał podejmować z błyskawiczną szybkością. Był przesiąknięty optymizmem, był chodzącym uśmiechem...

ZOŚKA

Zośka. Dziewczęca uroda. Nie rozkazywał. Nie żądał. Nie pouczał. Myślał o innych. Nigdy o sobie. Wódz, do którego wszyscy lgnęli... Zośka! Cóż za fatalna, zdawałoby się przeszkoda dla kariery przywódcy! Taki wygląd i takie przezwisko!

ZOŚKA: Chociaż walkę prowadzimy bez broni w ręku jednak możemy w niej rozwinąć w sobie odwagę, karność, zdolność brania na siebie odpowiedzialności. Byłoby jednak źle gdybyśmy poprzestali tylko na przygotowaniu do walki zbrojnej, a zapomnieli o tych rozlicznych obowiązkach, jakie oczekują na nas w Polsce Niepodległej. Naszym celem jest nie tylko wychowanie żołnierza, ale ukształtowanie pełnowartościowego obywatela zdolnego do służby społecznej, służby obywatelskiej. Wielka chwila odzyskania Niepodległości zbliża się.

RUDY: Moją osobistą ambicją jest nie tylko bicie rekordów w Małym Sabotażu, chcę kiedyś bić rekordy jako technik i człowiek. Żeby ruszyć z miejsca tę bryłę świata...

ALEK: Wszystko podjęte jako przygotowanie, zaprawa do dobrej pracy i całego życia. Rozgrzane żelazo kuć na gorąco, by metal nie tracił na swej czystości i szlachetności. Unikajcie płytczyny, niech każdy czyn Wasz będzie odbiciem głębi myślenia i odczuwania. Dążcie do naprawdę silnego życia. Obywatelskim obowiązkiem jest zapoznanie się w poszanowaniu dla przeciwników ze wszystkimi kierunkami myśli politycznej polskiej.

Narodziny dzielności

Drużynowa dzieli członków drużyny na 2 patrole i rozdaje im wzór ankiety pt.: „Dzielność i rzetelność” jaką mają przeprowadzić wśród 5 napotkanych przechodniów. Dodatkowo każdy patrol dostaje zdanie przygotowania scenki z życia harcerzy przedstawiającej:

- a) brak dzielności
- b) brak rzetelności

Wykonanie zadań przez patrole (ankieta + przygotowanie scenki)

Patrole przeprowadzają ankietę pt „Dzielność i rzetelność” według otrzymanego od drużynowej wzoru, otrzymane odpowiedzi zapisują na swoich kartkach. Następnie obmyślają krótką scenkę z życia harcerzy, w której uwidoczni się brak przydzielonej przez drużynową cechy.

Podsumowanie wykonanych zadań (omówienie wyników ankiety + pokaz scenek)

Patrole czytają uzyskane od przechodniów odpowiedzi na pytania z ankiety, z pomocą drużynowej sami tworzą i zapisują na t definicję dwóch pojęć: dzielności i rzetelności. Następują krótkie scenki przygotowane przez patrole, które pokazują, na jakich polach harcerzom najczęściej brakuje tych dwóch cnót.

Gawęda oparta na opowiadaniach A. Kamińskiego z książki „Narodziny Dzielności”

Drużynowa krótko i ciekawie streszcza tytułowe opowiadanie z książki Aleksandra Kamińskiego pt „Narodziny dzielności” oraz opowiadanie pt.: „Błąd”.

Po książkowych przykładach ludzi dzielnych oraz tych, którym zabrakło rzetelności drużynowa inicjuje rozmowę z harcerzami o ich własnych doświadczeniach z tymi cechami.

Wzór karty zadania międzyzbiórkowego:		
Dzień	Dobry uczynek:	Podpis Rodzica:
Piątek		
Sobota		
Niedziela		
Poniedziałek		
Wtorek		
Środa		
Czwartek		

Zadanie międzyzbiórkowe

Każdy członek drużyny otrzymuje od drużynowej karteczkę z wypisem wszystkich dni tygodnia do następnej zbiórki. Na karcie zadania międzyzbiórkowego znajdują się miejsce do wpisania dobrego uczynku, w dziedzinie charakteru trudnej dla danego harcerza oraz drugie miejsce na podpis rodzica, potwierdzający wykonanie zadania.

Czy byśmy się sprawdzili?

Ćwiczenia na spostrzegawczość

a) Harcerze stają do konkursu na spostrzegawczość indywidualnie. Cała drużyna wychodzi na dwór albo przejść się po pobliskich ulicach. Podczas wycieczki uczestnicy zbiórki mają za zadanie przyglądać się uważnie otaczającemu środowisku

i znajdującym się w polu widzenia osobom. Po 7-minutowym spacerze harcerze siadają w kręgu, a drużynowa zadaje im po kolei pytania dotyczące szczegółów z przebytej drogi (np. jaki szyld wisiał na pierwszym sklepie? Czy mijany mężczyzna nosił okulary? W jakim wieku była kobieta wyprowadzająca na spacer psa? itp.). Ci, którzy wykażą się dużą spostrzegawczością otrzymują po 2 punkty.

b) W drugiej części ćwiczenia wszyscy harcerze zasłaniają oczy, a drużynowa przepytuje ich ze szczegółów odnośnie ubrań i cech charakterystycznych ich kolegów z drużyny (np. Kto ma dzisiaj plaster na kolanie? Jaki kolor na bluzka Adriana? Czy Daniel ma na sobie półbuty czy trampki? itp.). Znowu autorzy poprawnych odpowiedzi otrzymują po 2 punkty. Po dodaniu punktów drużynowa wyłania zwycięzców ćwiczenia na spostrzegawczość.

Kamykowe postacie

Punkty I-V - harcerze odwiedzają w 4 patrolach - zmieniających punkty po kolei. Punkt V jest wspólny dla wszystkich harcerzy, którzy do wykonania zadania V b) dzielą się tylko na 2 grupy (Patrol 1 łączy się z patrolem 2, Patrol 3 z 4).

Punkt I - „Narodziny dzielności”

a) Punktowy streszcza patrolowi opowiadanie pt „Morskie wilki z Ursynowa”

b) Harcerze budują makietę łodzi, taką, na jakiej swoje zwycięstwa mogli odnosić bohaterowie opowiadania „Wilki morskie z Ursynowa” przy pomocy podanych materiałów (patyki, sznurek, kartki papieru, kredki, klej, taśma klejąca, nożyczki itp.)

Punkt II - „Narodziny dzielności” /

a) Punktowy rozdaje każdemu członkowi patrolu zaszyfrowany fragment opowiadania pt „Zwycięstwo Antka” Harcerze czytają w odpowiedniej kolejności swoje części, a punktowy uzupełnia brakujące komentarze podkreślając morał.

b) Każdy harcerz z patrolu wykonuje kombinację sportową taką, jak uczestnicy zawodów z opowiadania „Zwycięstwo Antka”, punktowy liczy ilość poprawnych powtórzeń wszystkich uczestników i wyłania zwycięzcę.

Punkt III – „Wielka Gra”

a) Punktowy omawia z patrolem 5 umiejętności wywiadowcy na podstawie rozdziału III „Wywiad” z książki Aleksandra Kamińskiego pt „Wielka Gra”.

b) Patrol dostaje zadanie sporządzenia szkicu poszczególnych miejsc obozu tak, aby zdobyć najważniejsze informacje o rozmieszczeniu i harmonogramie działania strategicznych organów zgrupowania (kuchnia, ratownik, komenda, inne podobozы) oraz jednocześnie pozostać niezauważonym w swej „robocie”.

Punkt IV - „Wielka Gra”

a) Każdy harcerz z patrolu dostaje krótki fragment rozdziału „Mały Sabotaż” (podrozdziały: „Szyba”, „Nalepka”, „Kreda”, „Ulotki”, „Płyny żrące”, „Gazy”)

z książki „Wielka Gra”, który ma za zadanie przeczytać i podsumować dla reszty kolegów.

b) Patrol wykonuje kilka przykładowych nalepek na użytek „małego sabotażu” umieszczając na nich swoje propozycję anty-okupacyjnych haseł.

Zośka otrzymuje honorowy pseudonim Kotwicki. Rudy maluje kotwicę na Pomniku Lotnika.

Dzięki Motkowi ta kotwica wykuta widnieje dzisiaj także na Pomniku Lotnika.

Alek zdejmuję niemiecką tablicę z Pomnika Kopernika, który został przez okupantów włączony w poczet „wielkich uczonych niemieckich”.

Ciekawe czy Niemcy znali list kanonika warmińskiego, który „wstrzymał słońce, ruszył ziemię, polskie wydało go plemię” pisany do króla polskiego, gdy krzyżacy szli na Warmię zostawiając za sobą pożary i zgłiszczą. Mikołaj Kopernik broniący Olsztyna napisał wtedy królowi Zygmuntowi przepiękną polszczyznę, że będą walczyć do końca, czyli „czynić to, co przystoi ludziom szlachetnym i uczciwym oraz bez reszty oddanym majestatowi króla Polski, nawet gdyby przyszło nam zginąć”. Alek cudem odkręcił tę tablicę, przewiózł ją na saneczkach do Hm. Jana Rossmanna, który przechował ją z narażeniem życia, całą okupację. Ofiarowana przez Druha Rossmanna, czyli Pana Janka z „Kamieni na szaniec” Muzeum Historycznemu stanowi wielką atrakcję naszej wystawy.

Bardzo często harcerze usiłują ją gromadnie podźwignąć, oczywiście ku rozpacz dyżurnych, którzy wołają, że nie wolno dotykać rekwizytów. A kto padł ofiarą brawurowej akcji Alka?

Warszawa się śmieje, że astronom zawinił, a szewc za to siedzi. A gdzie siedzi?

Zimą 1943 – równie srogą i lodowatą – Kopernik, z już na amen wykutym niemieckim napisem, pogroził:

Za karę żeście zrobili mnie volksdeutchem,

Przedłużam zimę o trzy miesiące.

Mikołaj Kopernik

Tekst dodatkowy „O organizacji WAWER – tablicy Alka i znaku kotwicy” autorstwa B. Wachowicz.

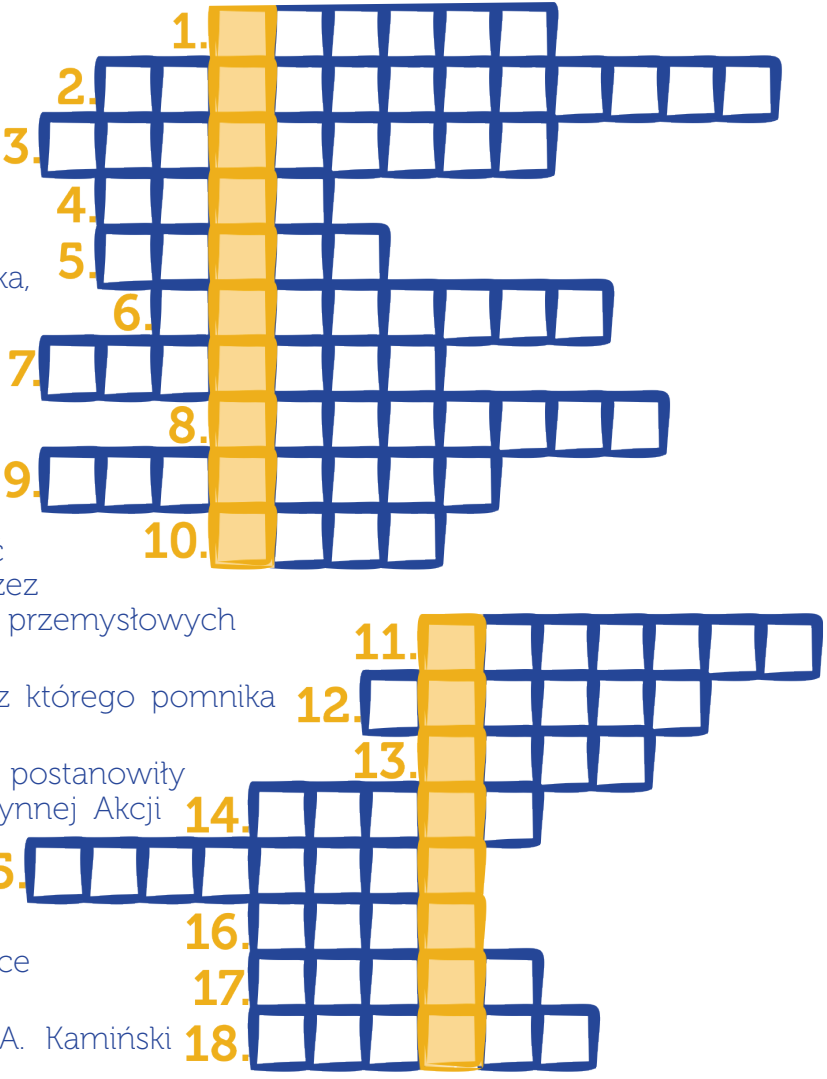
Punkt V – „Kamienie na szaniec”

a) Drużynowa prowadzi krzyżówkę z hasłami związanymi z książką „Kamienie na szaniec”.

Każda grupa po kolei wybiera sobie numer pytania, na jakie musi udzielić odpowiedzi,

jeśli jest ona poprawna otrzymują 2 punkty, jeśli nie 0 punktów Gra toczy się aż do wypełnienia pól krzyżówki.

Wzór krzyżówki:

-
1. Jak brzmiało drugie imię Alka?
 2. Zośka zginął w akcji pod ...?
 3. 26.03.1943 miała miejsce akcja pod ...?
 4. Zastęp, do którego należeli Zośka, Rudy i Alek nazywał się ...?
 5. Jak miała na imię ukochana dziewczyna Alka?
 6. Jak miał w rzeczywistości na nazwisko Zośka?
 7. Rudy to pseudonim Janka?
 8. Jest to celowe działania niekorzystne jakiejś organizacji czy państwa poprzez uszkodzenie jej sprzętu, zakładów przemysłowych lub innego mienia.
 9. Nazwisko polskiego astronoma, z którego pomnika Alek odkręcił niemiecką tablicę to ...
 10. Harcerz, którego Szare Szeregi postanowiły odbić z transportu więźniarką w słynnej Akcji pod Ar senatem to ...
 11. Symbol „Polski Walczącej” to P zakończone ...
 12. Miesiąc, w którym miało miejsce odbicie Janka Bytnara to ...
 13. Jakim przymiotnikiem określił A. Kamiński w swoich książkach sabotaż?
 14. Dokończ zdanie: „Tylko świny siedzą w ...”
 15. Miesiąc, w którym w 1939 rozpoczęła się II wojna światowa to ...
 16. Kolega Zośki, Rudego i Alka z drużyny, który podczas okupacji przyjął mityczny pseudonim to ...
 17. Który spośród bohaterów „Kamieni na szaniec” miał największe zdolności przywódcze?
 18. Jak nazywało się warszawskie więzienie, w którym Gestapo przetrzymywało podejrzanych o działalność konspiracyjną Polaków?

b) 1 grupa harcerzy ma wcielić się w rolę niemieckich okupantów, natomiast 2 w członków Szarych Szeregów. 1 grupa ma za zadanie bronić dostępu do torów, za którymi znajduje się ich kwatera z przetrzymywanymi jeńcami polskimi, 2 grupa musi sforsować tory, przejść na terytorium wroga i odbić swoich jeńców. W grze zabronione jest używanie przemocy. „Partyzant” zobaczony przez „hitlerowca” uważany jest za „zabitego” („okupant”, aby zabić „Polaka” musi po jego zobaczeniu powiedzieć: „Strzelam!” i użyć imienia danego „partyzanta”). Aby wykluczyć z gry „Niemca” trzeba trafić go szyszką (zabronione rzucanie w głowę), zanim zdąży on powiedzieć: „Strzelam!”. Zwycięża grupa, która zdoła wykonać zadanie i nie straci całego swojego składu.

Gra Muzealna na wystawę „Kamyk na Szańcu” otwartą do końca kwietnia w warszawskim Muzeum Niepodległości

Zadania

Wzór listów z zadaniami muzealnymi:

List I

- Ile lat ma Olek Kamiński na zdjęciu (na którym jest najmłodszy? (7 lat)
- Kim był hm. Grzesiak Czarny, którego zdjęcia są wystawione?

List II

- Jakie pseudonimy miał Aleksander Kamiński podczas swojej pracy dla Polski Podziemnej?
- Czyj pamiętnik z czerwonym kwiatkiem znajduje się w stojącej gablotce?
- Czyj brzozy krzyż z mogiły znajduje się na I piętrze?

List III

- Kto jest nazwany na jednym ze zdjęć matulą polskich harcerzy?
- Co jest napisane na metalowej tablicy niemieckiej, która jest wystawiona na I sali?
- Czy panterka powstańcza znajduje się na ekspozycji?

Dzielność, spostrzegawczość, rzetelność – spuścizna literacka Kamyka

Gra pt.: „Dzielność, spostrzegawczość, rzetelność - spuścizna literacka Kamyka”

Każdy zastęp otrzymuje mapę, na której załączonych jest 5 punktów. Punkty oznaczone są literami, które razem tworzą pseudonim: KAMYK. Zastępy dostają przydzieloną literkę, od której powinni zacząć wykonywanie zadań, a dalej poruszają się po kole, tak, aby zebrać całe słowo. Po skończonych zadaniach drużyna spotyka się ponownie w miejscu startu.

Wzór listów z gry pt. „Dzielność, spostrzegawczość, rzetelność - spuścizna literacka Kamyka”:

Punkt I

Patrol otrzymuje następujące zadanie z „Wielkiej Gry”: ma przekazać między swoimi członkami pewną przesyłkę, tak, aby nikt, a w szczególności punktowy tego nie zauważył. Harcerze mogą wybrać na kuriera dowolnego członka zastępu natomiast dowódca patrolu zostaje automatycznie jego „kontaktem”, to jemu patrol ma przekazać przesyłkę. Reszta ma za zadanie osłaniać kuriera, tak, aby niepostrzeżenie wykonał zadanie. Punktowy może wskazać osobę, która według niego jest kurierem - w tym momencie posiada przy sobie przesyłkę, jeśli się pomyli gra trwa dalej, jeśli wskaże prawdziwie, kurier umiera,

a jego zadanie może przejść na kolejnego członka zastępu. Punktowy ma tylko dwa „strzały”, bez względu na to czy trafił czy nie. Gra trwa aż do przekazania paczki „kontaktowi”, który musi mieć ją przy sobie bez wiedzy punktowego, co najmniej 30 sekund lub do „śmierci” 2 kurierów.

List „A”:

Wymyślcie 5 hasłem antyhitlerowskich, które można by było umieścić na Maurach lub na ulotkach propagandy polskiej. Hasła zapiszcie na swojej kartce, a list odłóżcie na miejsce.

Punkt „M” (przy „pomniku Kopernika” – jak nie ma to innym):

Tym razem patrol spróbuje powtórzyć jedno z największych dokonań Alka - zdjąć niemiecką tablicę informacyjną z pomnika polskiego astronoma Mikołaja Kopernika. Zasady gry: pomnika pilnuje punktowy - „Niemiec”, wykonuje on wciąż te same ruchy, maszeruje tam i z powrotem, nie rozglądając się na boki. Ów „Niemiec” jest również nieco przygłuchy, co oznacza, że zagrozić może tylko „Małosabotażysta”, którego zobaczy. Zastęp musi zaobserwować i wykorzystać rutynę posunięć „Niemca” i w chwili, gdy ten nie będzie patrzył w kierunku pomnika, zdjąć niemiecką tablicę. Po zdemontowaniu tablicy należy ją jeszcze niepostrzeżenie zabrać i ukryć, tak, aby po odkryciu wianków akcji „Okupant” nie mógł za szybko zniwelować jej skutków. Gra kończy się w momencie prawidłowego wykonania zadania lub „uśmiercenia” 2 osób z patrolu poprzez wypowiedziane słowa punktowego: „Strzelam!” i wymienienie imienia danego harcerza.

List „Y”:

Napiszcie na swojej kartce, wszystko, co wiecie o Aleksandrze Kamińskim. Możecie zasięgnąć informacji u napotkanych przechodniów, ale upewnijcie się na ile ich wiadomości są prawdziwe.

Punkt „K2”:

Zadaniem patrolu jest pokonanie toru przeszkód, aby zdobyć lekarstwa dla chorej siostry Józka Bachledy. Tor przeszkód musi pokonać każdy harcerz z patrolu z zasłoniętymi oczami i w czasie nie dłuższym niż 1 minuta. W momencie wykonywania zadania przez jedną osobę reszta zastępu kierują nią, tak, aby bezpiecznie dotarła do „apteki”. Przeszkodami na drodze harcerzy będą (ślalom, przechodzenie przez szarfę, chodzenie po „równoważni”- wąskim podwyższeniu). Powrót do domu chorej odbywa się już bez opaski na oczy natomiast ze szklanką pełną wody - lekarstwa dla Marynki, z której nie można uронić ani kropli.

Czas powrotu - 2 minuty Zadanie zostaje zaliczone, jeśli ponad połowa zastępu przejdzie tor przeszkód bezbłędnie.

Podsumowanie Gry pt. „Dzielność, spostrzegawczość, rzetelność - spuścizna literacka Kamyka”

Zastępy oddają drużynowej karty patrolów oraz wykonane zadania z obu listów. Podczas gdy drużynowa zlicza punkty patrolów z muzeum oraz gry i umieszcza wyniki w rozkazie przyboczny prowadzi z harcerzami zabawy harcerskie.

Inne propozycje znajdziesz na: <http://propozycje.zhp.pl/files/program/propozycje/inne/barwy/kamyk.pdf>

HARCERZE STARSI

Przyjaźń w książkach Aleksandra Kamińskiego

Zwiad pt. „Prawdziwy przyjaciel” / 15 min

Prowadząca dzieli uczestników na 6 grup oraz rozdaje zebrany do uzupełnienia 5 ankiet pt. „Prawdziwy przyjaciel”. Każdej grupie jest przydzielona konkretna grupa wiekowa (zuchy, harcerze, harcerze starsi, wędrownicy, starszyzna, seniorzy). Grupy mają za zadanie w ograniczonym czasie 15 minut znaleźć 5 osób z danego przedziału wiekowego i nakłonić do odpowiedzi na pytania z ankiety (nie można samemu odpowiadać na pytania). Jeśli czas się skończy należy przerwać zadanie i powrócić na miejsce zajęć z tym, co już się ma.

Podsumowanie ankiety pt. „Prawdziwy przyjaciel”

Prowadząca prosi grupy o zaprezentowanie swoich wyników. Po przeczytaniu wywiązuje się rozmowa na temat punktów wspólnych wypowiedzi oraz różnic ze względu na wiek i płeć. Uczestnicy wspólnie zastanawiają się, dlaczego akurat te rzeczy, a nie inne, podkreślili, jako najistotniejsze w przyjaźni.

Wzór ankiety pt. „Prawdziwy przyjaciel”

Płeć:

Grupa wiekowa:

a) Wymień 5 cech, jakie cenisz w innych ludziach:

b) Wymień 5 cech, jakich nie tolerujesz u innych ludzi:

c) Opisz swojego przyjaciela/ swoją przyjaciółkę:

Dyskusja na podstawie scenek - Granice oddania w przyjaźni

Prowadząca wybiera z grupy 8 ochotników, którzy kolejno dostają krótkie scenki do odegrania. Aktorzy dostają karteczki z nakreśloną sytuacją, ale to od nich zależy jak się zachowają w jej finale. Po każdej scenie prowadząca zachęca harcerzy do dyskusji na podane przez siebie pytania.

Scenka 1-3 osoby

Dwóch harcerzy-przyjaciół (Adam i Wojtek) dostało zadanie wywieszenia na leśnej drodze dojazdowej do obozu tabliczek informujących odwiedzających rodziców, gdzie znajduje się obozowisko. Adam wykonał swoje zadanie idealnie, a Wojtek poszedł na jagody i nie zrobił tego, co do niego należało. Po drodze do obozowiska Wojtek zwierzył się przyjacielowi z niewykonania obowiązku i poprosił, aby tamten go krył. Obaj spotykają druha drużynowego i mają powiedzieć jak wykonali swoją pracę. Adam musi podjąć decyzję czy powiedzieć prawdę czy chronić przyjaciela.

Prowadząca zadaje uczestnikom następujące pytanie: „Czy kryłbyś przyjaciela, gdyby ten nie wykonał swojego zadania?”

Scenka II - 2 osoby

Spotykają się dwie koleżanki ze szkoły podstawowej (Patrycja i Marzena), obie są już w ostatniej klasie gimnazjum i nie widziały się 3 lata, bo Marzena wyprowadziła się

na drugi koniec Polski. Podczas rozmowy okazuje się, że Marzena pali papierosy i popija alkohol, namawia również Patrycję do wspólnego wyjścia na dyskotekę dla studentów. Patrycja musi zdecydować, co zrobić, wie, że zachowanie jej przyjaciółki nie jest zgodne z Prawem Harcerskim i na pewno nie spodobałoby się jej rodzicom.

Prowadząca zadaje uczestnikom następujące pytanie: „Wobec jakiego przewinienia uznałbyś, że twój przyjaciel nie jest godny zaufania i sympatii?”

Scenka III - 3 osoby

Bartek - uczeń 1 klasy gimnazjum został pobity po lekcjach przez osiedlowych chuliganów, po zajściu jednak nie chciał ze wstydu nikomu o tym mówić. Wobec uległości Bartka sytuacje wymuszeń i pobić zaczęły się powtarzać. Po pewnym czasie Bartek zwierzył się ze swojej tajemnicy przyjacielowi - Michałowi, ale poprosił, aby tamten nie mówił tego nikomu więcej. Michał musi zdecydować czy powie o sytuacji rodzicom Bartka lub nauczycielce, która właśnie podeszła do niego i pyta, czym się tak martwi.

Prowadząca zadaje uczestnikom następujące pytanie: „Czy wyjawiałbyś tajemnice swojego przyjaciela, gdybyś wiedział, że w ten sposób możesz mu pomóc?”

Praca z tekstem + gawęda - postawy przyjaciół przedstawione w książkach Kamińskiego

Prowadząca rozdaje uczestnikom różne fragmenty z książek Kamińskiego („Kamienie na szaniec”, „Narodziny dzielności”, „Wielka gra”) i prosi, aby czytając je uważnie podkreślili w tekście postawy przyjaciół, z jakimi się utożsamiają. Po czasie na zastanowienie następuje podsumowanie, każdy ma szansę przedstawić swoje wnioski i spostrzeżenia odnośnie przyjaźni w trudnych czasach oraz przyjaźni współczesnego czasu. Następuje gawęda - wymiana poglądów.

Ćwiczenie pt. „Piramida”

Prowadząca dzieli uczestników na 3 grupy, każda z grup ma za zadanie stworzyć z siebie piramidę, w której każda część będzie potrzebna, a cała konstrukcja będzie zachwycać pięknem i stabilnością. Po wykonaniu zadań prowadząca pyta poszczególne osoby jak się czuły, jako część większej wspólnoty oraz jak przebiegła ich współpraca. Po wyczerpaniu tematu zaprasza wszystkich do kręgu przypominając przy tym o wadze harcerskiej wspólnoty.

Wojenny system wartości

Film lub fragment filmu pt.: „Akcja pod Arsenalem”

Zebrani oglądają wybrane przez prowadzącą fragmenty filmu pt „Akcja pod Arsenalem”. Podczas projekcji zastanawiają się nad podanymi treściami w kontekście tematu „Wojenny system wartości”.

Dyskusja pt „Wojenny system wartości”

Po obejrzeniu wybranych fragmentów filmu prowadząca dzieli zebranych na dwie części i wyznacza im zadania na kolejne etapy dyskusji. Przez cały czas trwania dyskusji prowadzącą

stara się naprowadzać młodzież na pewne wnioski, naświetlać sprawę ze stron, jakich oni nie dostrzegali.

a) Grupa I ma za zadanie bronić tezy, że „Bez względu na okoliczności system wartości - harcerza czy harcerki nie powinien ulegać zmianom”, natomiast grupa 11 ma szukać kontrargumentów na to twierdzenie.

b) Grupa II ma wyszukać wszelkie argumenty przemawiające za tym, że „Wykonanie” zadania na rzecz Ojczyzny jest ważniejsze niż osobista moralność”, za to grupa ma do za zadanie podważyć tak sformułowaną tezę .

c) Prowadząca przedstawia następujące twierdzenie: w Harcerze i harcerki podczas II wojny światowej mieli prawo podejmować decyzję na temat życia i śmierci wrogów Polski”, natomiast uczestnicy zbiórki mają zająć miejsce w którymś z 1 wariantów (po prawej-TAK., po lewej NIE, środek-NIE MAM ZDANIA). Prowadząca prosi kilka osób o uargumentowanie swojego zdania. Kiedy już wszyscy zajmą miejsca prowadząca rozszerza postawioną tezę o kilka za i przeciw, po czym następuje kolejna zmiana miejsc. Dyskusja na powyższy temat toczy się do aż do momentu, kiedy wszyscy uczestnicy podzielą się na dwie grupy, bez osób pozostających pośrodku.

d) Prowadząca zadaje zebranych pytania: „Jak Ty byś się zachował (zachowała) na miejscu Rudego?, „Czy dzisiejsza młodzież i dzisiejsi harcerze umieliby być tak samo bohaterscy?, „Co znaczka przyjaźni wtedy, a co znaczy dziś?’, „Co to znaczy być patriotą w Polsce wieku? Każdy może zabrać głos i wypowiedzieć swoje zdanie na podane tematy.

Inne propozycje znajdziesz na: <http://propozycje.zhp.pl/files/program/propozycje/inne/barwy/kamyk.pdf>

WĘDROWNICY

Wędrować znaczy wykuwać swój charakter

Kuźnica pt. „Wędrować znaczy wykuwać swój charakter”

a) Wprowadzeniem do kuźnicy będzie krótka gawęda wzbogacona o fragmenty opowiadania pt „Fałszywy krok Andrzeja Małkowskiego” z książki „Narodziny dzielności” Aleksandra Kamińskiego oraz następujące pytania:

- Czy prawdziwy autorytet nigdy nie popełnia błędów, a jeśli tak to, jak powinien się w takiej sytuacji zachować?
- Czy prawdziwa jest teza, że cel uświęca środki?
- Czy istnieją „dobre w skutkach” błędy?
- W jaki sposób można hartować charakter?

Prowadząca zakańcza wypowiedziane zdania na podany temat przy pomocy dzwoneczka, po którego dźwięku gra na gitarze piosenkę „Przemijanie”

b) Wyrażanie opinii na kolejne pytania prowadzącej poprzedzi przeczytanie podrozdziału pt. „Nowy styl życia” z książki Kamińskiego pt, „Wielka Gra”, Pytania:

- Czy wezwanie autora książki odnosi się tylko do czasów wielkiego zagrożenia takich jak wojna i okupacja?
- Czy można rozgrzeszyć brak moralności trudną sytuacją, w jakiej się dany człowiek znalazł?
- W jaki sposób działanie jednego człowieka może wpłynąć na sytuację w kraju, mieście czy chociażby osiedlu?
- Czy warto kultywować szczytne idee w świecie rządzonym przez kłamstwo i manipulację?
- Jak powinien wyglądać dzisiejszy patriotyzm?

Po wyczerpaniu tematu lub przeznaczonego czasu rozlega się dzwoneczek, a po nim piosenka harcerska „Harcerskie ideały”

c) W ostatnim etapie kuźnicy wędrownicy mają się ustosunkować do opisu fragmentu akcji pod arsenalem umieszczonego w dziele Aleksandra Kamińskiego pt. „Kamienie na szaniec”, przy pomocy następujących pytań:

- d)** Co jest ważniejsze wykonanie zadania czy dobro i bezpieczeństwo naszych bliskich?
- e)** Czym była przyjaźń wtedy, a czym jest teraz? Jakie są podobieństwa, a jakie różnice?
- f)** Czy harcerze z Szarych Szeregów mieli prawo decydować o życiu i śmierci swoich wrogów? Czy mieli prawo do zemsty?
- g)** Czy masz swój autorytet wśród bohaterów „Kamieni na szaniec”? Jakie jego cechy chciałbyś naśladować?

Całą kuźnicę kończą 3 dzwonki oraz piosenki harcerskie np „Ballada rajdowa”, „Ptaki- Ptakom” czy „Ballada o harcerzu”.

Jaka Polska wczoraj i dziś:

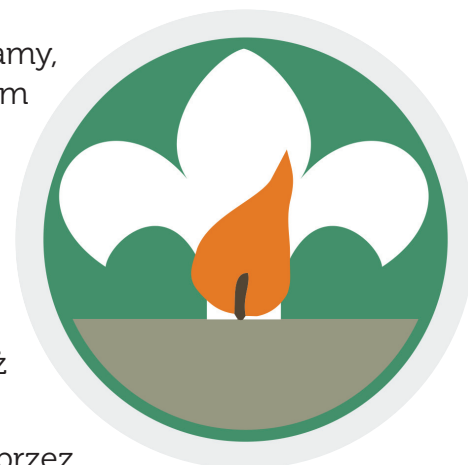
Kuźnica na podstawie cytatów A. Kamińskiego:

Nawiązanie do rozważań Kamyka na temat naszego charakteru narodowego. Nasze zalety:

- Umiłowanie wolności i niezależności ducha, wielkoduszność, dobroć, poczucie humanitarne, męstwo, bohaterstwo, honor, umiejętność całkowitego oddania się sprawie publicznej.
- Warcholstwo, dzielenie się na coraz drobniejsze partie, rozłamy, wyjątkowo trudne do rządzenia społeczeństwo, w którym uzgodnienie decyzji staje się często rzeczą nieosiągalną.
- Łatwiej u nas o wielkie czyny w chwilach zapału - niż o wytrwałość i codzienne "bohaterstwo" przy znoszeniu trudnych obowiązków. Łatwiej u nas umrzeć dla Ojczyzny niż ofiarne dla Niej żyć.

Kamyk na temat działań naszych partii i radujmy się, że to jest już zupełnie nieaktualne:

- Jeśliby demokratyczna Rzeczpospolita skazana została przez jakieś fatum dziejowe na rządy słabe i nietrwałe – zginiemy! Na Polskę nierządną i nieporadną nie ma miejsca w naszej części Europy.
- Ale gdybyś mocno się przejął duchem którejś partii politycznej i wszedł w jej służbę, pomimo całej miłości i wiary, jaką darzysz swoją partię - zdobądź się na lojalną postawę wobec wszystkich innych partii, stojących na gruncie niepodległego państwa polskiego - od najskrajniej lewicowej do skrajnie prawicowej.
- Jedną z najprzkrzejszych właściwości życia partyjnego jest jakieś szatańskie otumanienie mózgów, które czyni z ludzi honorowych i uczciwych - ogłupiałych fanatyków, którzy we wszystkich innych partiach, prócz własnej, dostrzegają tylko podłość, nikczemne intencje, nieudolność i złą wolę.
- Kultura polskiego życia politycznego była dotychczas fatalna. Ta dziedzina wola wielkim głosem o nowy styl życia.
- Jeślibyś wszedł do życia politycznego i zyskiwał na to życie wpływ – miej ambicję wniesienia tam godnych odrodzonej Polski form postępowania, u podłoża których leżą stare, ale zawsze aktualne prawdy o tym, że służba narodowi, a nie pogoń za przywilejami i korzyściami – jest honorem każdego obywatela! Każdego polityka! Każdego Polaka!
- Dużo marzę. I znów o Niej, o tej Białej, Ukochanej Najjaśniejszej Polsce. Pamiętam, jak przed laty myślałem o Tobie. Byłaś mi Ideą, Prawdą, Sprawiedliwością. Pamiętam, jak łzy szczęścia kapły mi z oczu, gdyś wstała z grobu... Marzyłem o Tobie! A teraz? Czego Ci brak? Dlaczego Synowie Twoi tak chamsko wyzerają się o władzę?! Bo nie dość jest myśleć i chcieć o Polsce i dla Polski. Trzeba samemu reprezentować Polskę!!!

Znak Służby Pamięci

Miłość Szaroszeregowców

Kominek i dyskusja na motywach listu Basi do Alka (napisanym po śmierci)

List pożegnalny do Alka:

...Kochany!...

Pamiętam... A Ty – czy pamiętasz?

Wpadłeś jak po ogień, nie zjadłeś obiadu, byłam zła...

Tego dnia miałeś taką śmieszna, opadającą na oczy czuprynkę... Potem – straszne oczekiwanie, niepokój o Ciebie, i Ziutek, i ulica, i deszcz ... Gdzie my idziemy? –

- Zobaczysz sama – do szpitala ...

I Twoje oczy, i Twoje usta...

Nawet Cię nie pocałowałam na dzień dobry, tylko usiadłam i wiem – że się uśmiechałam... I mówiłam jakieś słowa – ale myśli były pozabijane, nieczułe...

Ostatnia rozmowa... Chce się powiedzieć coś – i giną słowa. Pamiętasz – jak mi powiedziałeś – ja mam swojego fijołka – a ja odrzekłam – a ja mam całego wielkiego fijoła!

- A potem głaskałeś palcami – jak zwykle moje usta... Miałeś taki niespokojny, krótki, urywany oddech. I oczy – Twoje smutne, kochane oczy...

Żartowaliśmy – ale Tobie trudno już było się uśmiechać – Wydawało mi się, że Cię męczę... Dałam Ci pić...

Pocałowałam w czoło... Pocałowałeś mnie w rękę, nawet łzy mi się w oczach nie zakręciły... W drzwiach odwróciłam się i posłałam Ci pocałunek... Ty pokiwałeś mi ręką i też posłałeś pocałunek.

Serce umierało z przerażenia...

Kochany! Patrzę na Twoją fotografię, tę ulubioną... Rano budziłam się z myślą o Tobie... Byłeś moją radością i wszystkim co najpromnienniejsze... Żyłam od zobaczenia Ciebie – do zobaczenia...

Aluśku! Byłeś moim autorytetem moralno – duchowym. Nigdy Ci nie mówiłam o swojej miłości... może dlatego, że Ty też nic mi nie mówiłeś... Byłeś zaabsorbowany swoją pracą, swoją walką... A może mnie nie kochałeś...

Tak Ciebie pełno dookoła... Widzę Ciebie! Słyszę Twoje kroki...

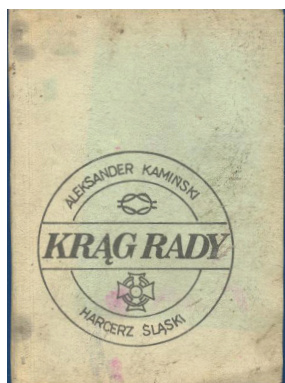
Kocham Cię!

Inne propozycje znajdziesz na: <http://propozycje.zhp.pl/files/program/propozycje/inne/barwy/kamyk.pdf>

Wybrane książki Aleksandra Kamińskiego

Antek Cwaniak. Książka o zuchach

Tytułowy bohater tej książki to kilkunastoletni chłopak, który został zuchowym wodzem. Jest niezmiernie pomysłowy i obdarzony niezwykłą intuicją wychowawczą. Dzięki temu lepiej niż starsi wychowawcy rozumie swoje zuchy, potrafi wymyślać im zabawy, a przygotowywane przez niego zbiórki spełniają cele wychowawcze i są zarazem niezwykłą przygodą. Historia Antka Cwankiewicza i jego zuchów została tak przedstawiona, że wprowadza w treść oraz metodę zbiórek i zabaw zuchowych. Chociaż akcja książki rozgrywa się przeszło siedemdziesiąt lat temu – i dziś może być kopalnią pomysłów.

Krağ Rady

W gawędach przeznaczonych dla instruktorów Kamiński omawia tu ważne problemy wychowania harcerskiego dzieci w wieku zuchowym. Kreśli podstawy pedagogiczne i psychologiczne metodyki zuchowej, pisze o ruchu wilczęcym na świecie, przedstawia i wyjaśnia problemy organizacyjne pracy z zuchami.

Andrzej Małkowski

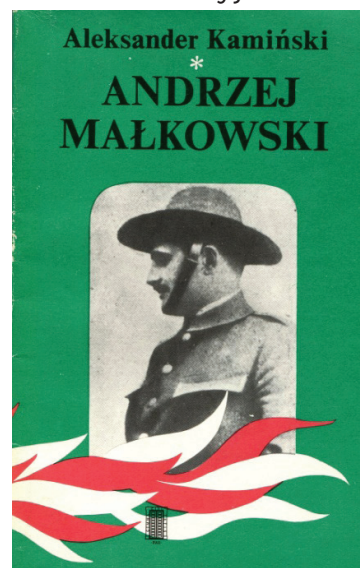
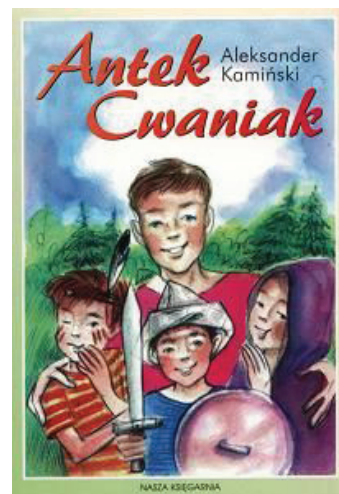
Książka poświęcona twórcy harcerstwa to nie tylko biografia, to zbeletryzowana opowieść, najbogatsze – jak dotąd – źródło wiedzy o życiu Andrzeja Małkowskiego. Aleksander Kamiński wykorzystał w niej wspomnienia Olgi Małkowskiej, pamiętniki, dokumenty i listy Andrzeja. Po raz pierwszy opowieść o Małkowskim została wydana przez katowicką oficynę „Na Tropie” (w której ukazało się także kilka innych książek Kamińskiego). To wydanie jest dziś legendą. Długo trzeba było czekać na następne. Drugie wydanie ukazało się bowiem dopiero w 1979 roku, w wydawnictwie „Pax”. Była to już jednak prawie inna książka, przed powtórным wydaniem autor wiele nad nią pracował.

Książka wodza zuchów (Książka drużynowego zuchów)

Druga z kolei w trylogii zuchowej, zawiera mnóstwo ćwiczeń, zabaw i praktycznych podpowiedzi metodycznych potrzebnych do prowadzenia gromady zuchowej: jak pozyskać zuchy, jak prowadzić zbiórki, jak zorganizować kolonię zuchową. Miała służyć pomocą drużynowemu zuchów w układaniu ziórek w lecie i w zimie, w izbie i w lesie, w mieście i na kolonii.

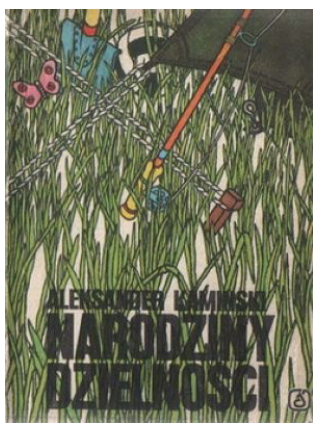
Wielka gra

To podręcznik młodych konspiratorów, wydany nakładem Głównej Kwatery Szarych Szeregów. Z obawy przed dekonspiracją techniki i zasad działania podziemnego harcerstwa – prawie cały pierwszy nakład książki został zniszczony i nie dotarł

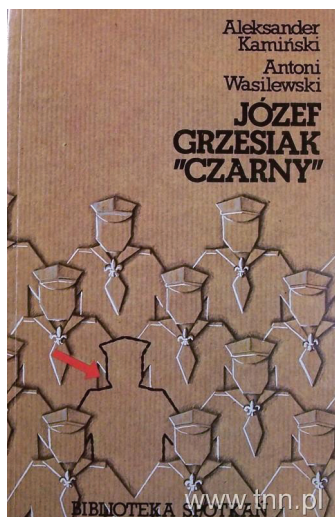

raz wydana – dla konspiracji – pod pseudonimem (Juliusz Górecki) i ze zmienionymi imionami głównych bohaterów np. „Rudy” to „Czarny”, „Alek” – „Wojtek”, „Zośka” – „Staśka”. Wybitny historyk, profesor Janusz Tazbir zaliczył Kamienie na szaniec do pomników naszej narodowej kultury, wybranych dzieł, które nazwał „kamieniami milowymi polskiej świadomości”.

Książka ta stanowi w pewnym sensie kontynuację Kamieni na szaniec. Opowieść rozpoczyna się w momencie, w którym urwała się narracja w Kamieniach – w chwili śmierci pod Sieczychami Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”. Książka bardzo ciekawie i obrazowo przedstawia dzieje dwóch batalionów harcerskich – „Zośki” i „Parasola”: w konspiracji i podczas Powstania Warszawskiego. Obserwujemy kształtowanie się charakterów, dojrzewanie chłopców o kilka lat młodszych od bohaterów Kamieni na szaniec, wśród nich wybitnego dowódcy – Andrzeja Romockiego „Morro”.

do czytelników. Przygotowano jednak wydanie drugie, które z kolei uległo zniszczeniu podczas Powstania Warszawskiego. Oprócz rozdziałów opisujących techniki konspiracyjne są tu rozdziały o treściach wychowawczych, kształtujące charaktery młodych ludzi.

Kamienie na szaniec

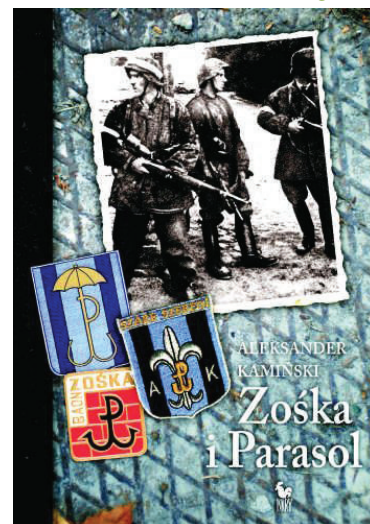
Najbardziej znana twórczość Kamińskiego, niezwykle barwnie napisana opowieść o grupie przyjaciół, harcerzy z Szarych Szeregów. Walka, przyjaźń, a także miłość przeplatają się tu niepostrzeżenie. Pierwszy

Narodziny dzielności

Zbiór dwudziestu opowiadań, przeznaczonych dla młodych czytelników. Większość z nich autor opublikował na łamach „Iskier” i „Płomyka” w okresie międzywojennym. Warto zauważyć, że tytułową dzielnością interesował się Kamiński z bardzo wielu stron, często wracał do niej w swojej twórczości literackiej.

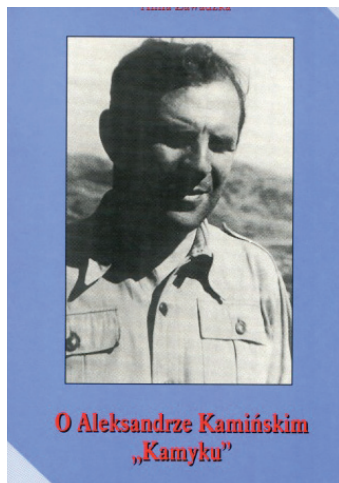
„Zośka” i „Parasol”. Opowieść o niektórych ludziach i niektórych akcjach dwóch batalionów harcerskich

Józef Grzesiak „Czarny”

To napisana wspólnie z Antonim Wasilewskim opowieść o legendarnym drużynowym Czarnej Trzynastki Wileńskiej. Pokazuje, jak prosty, ale ambitny chłopak stał się wybitnym wodzem-drużynowym, jak dojrzewała jego osobowość, jak krzepła i umacniała się drużyna, jak tworzyła się i pracowała Gromada Włóczęgów. Pokazuje też wojenną działalność Grzesiaka – dowódcy Armii Krajowej Okręgu Wileńskiego.

Wybrane książki o Aleksandrze Kamińskim

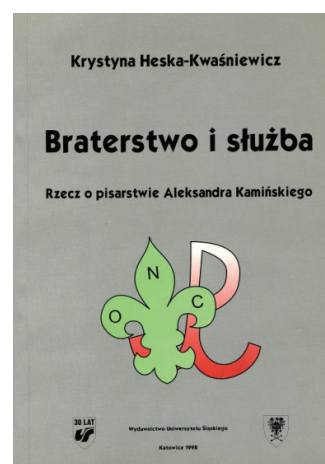
Anna Zawadzka
"O Aleksandrze Kamińskim "Kamyku"
HBW Horyzonty, Warszawa 2001

Barbara Wachowicz
z cyklu Wierna Rzeka Harcerstwa
"Kamyk na szańcu – opowieść o druhu Aleksandrze
Kamińskim"
Wydawnictwo Rytm

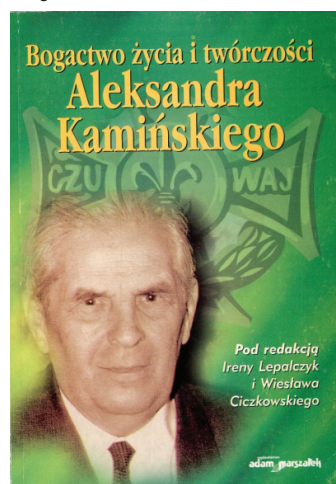
Listy o pedagogice społecznej
Helena Radlińska, Aleksander Kamiński,

Adam O. Uziembło; red. Wiesław Theiss. - Warszawa: "Żak", 1997

Krystyna Heska-Kwaśniewicz
"Braterstwo i służba; Rzec o pisarstwie Aleksandra Kamińskiego",
Katowice 1998, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Andrzej Janowski
"Być dzielnym i umieć się różnić – Szkice o Aleksandrze Kamińskim"
Wydawnictwa Naukowe PWN, Warszawa 1992

Bogactwo życia i twórczości Aleksandra Kamińskiego /
pod red. Ireny Lepalczyk i Wiesława Ciczkowskiego.
- Toruń: Wydaw. Adam Marszałek, 1999

